



# DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

## Tema meseca junija: **Trajnice**

Cvetoče in zdrave rože so ponos vsakega vrtnarja. Lepota ima svojo ceno in treba bo vložiti kar nekaj časa v nego rastlin. A naš trud je lahko hitro poplačan z bujno cvetočimi vrtnicami, petunijami in drugimi. Vrt poživimo s cvetovi različnih barv. Z barvnimi kombinacijami lahko ustvarjamo pisane vzorce, ki bodo naš vrt naredili od daleč opazen. Najboljši vrtnarji uspejo rože izbirati in kombinirati med seboj tako, da je vrt v cvetju od zgodnje pomladi do pozne jeseni. <sup>1</sup>

Zelnate trajnice so rastline, ki preživijo na enem mestu vsaj tri leta. Njihov nadzemni del je neolesenel ali le delno olesenel in čez zimo odmre. Rastline s pol olesenelimi stebli uvrščamo med polgrme, rastline z olesenelimi stebli pa že sodijo med grme. Spomladi trajnice na novo odženejo, propadli nadzemni del pa porežemo oziroma trajnice očistimo. Trajnice, posajene na določenem mestu, imajo življenjsko dobo do treh let do več desetletij. Orlice, na primer, imajo krajšo življenjsko dobo (3 do 4 let), zato jih vsaka dve do tri leta presadimo v prekopana in s humusom dobro založena tla, v katerih voda ne zaostaja.

### Presajanje

Za večino trajnic velja, da jih vsakih nekaj let, ko se že preveč razrastejo, izkopljemo, razdelimo in manjše kose trajnic posadimo nazaj v prekopana in s starim hlevskim gnojem ali kompasom pognojena tla. Spet pa obstajajo izjeme, ki slabše prenašajo presajanje, na primer zelnate potonike, saj te pogosto več let po presajanju ne zacvetijo. Zato ob presajanju pazimo, da ostane na koreninah čim več zemlje in kar je najpomembneje, da jih ne posadimo globlje, kot so raste doslej.

### Tudi pri trajnicah je veliko posebnosti

Zlasti trajnice, ki izvirajo iz toplejših krajev in so v celinski Sloveniji prezimno trdne, so zelo pogosto tudi vedno zelene, kar pomeni, da je nadzemni del zelen vse leto, torej tudi pozimi. Pri takih trajnicah spomladi izrežemo le suhe liste ali lanskoletna cvetna stebela, ali pa zelene liste ali poganjke nekoliko prikrajšamo. Na splošno trajnice porežemo oziroma očistimo odmrlih delov, tik preden na novo odženejo ali na začetku odganjanja. Če s tem opraviš zamudimo in so trajnice že odgnale daljše liste ali poganjke, moramo biti pri delu skrajno previdni, saj se nežni mladi listi, poganjki in cvetovi zelo nežni ter se zelo hitro polomijo. Ko trajnice spomladi očistimo, jih dognojimo z organskimi gnojili.

Ker so si trajnice med seboj zelo različne in ima zato tudi vsaka svoje potrebe, moramo pridobiti o njih dovolj informacij, da nam bodo v čim večje veselje. Glede na namen sajenja oziroma učinek, ki ga želimo na našem vrtu doseči, izbiramo trajnice v skladu z njihovimi lastnostmi in specifičnimi potrebami (osončenost rastišča, potreba po vlagi, čas in trajanje cvetenja, barva in struktura cvetov, višina rastline, namembnost rastline, strukturna vrednost. Tako najdemo v sortimentu okrasnih trajnic rastline prav za vsak okrasni vrt. Če urejamo, na primer, senčni del vrta, izberemo iz sortimenta, ki nam je pri nas na razpolago, rastline, ki jim ugaja senčno ali polsenčno rastišče ter nekoliko vlažnejša tla. <sup>2</sup>

<sup>1</sup> <https://www.slonep.net/vrt-in-okolica/roze/>

<sup>2</sup> <http://www.kalia.si/trajnice-za-vsak-okrasni-vrt/>



# DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

## Skupine trajnic

Trajnice ločimo glede na razmestitev in lego obnovitvenih popkov.

- Fanerofiti shranjujejo rezervne hranilne snovi enakomerno po vsem telesu. To so lesne rastline – drevesa in grmi.
- Hamefiti so lahko blazinaste rastline v arktičnih predelih in visokogorskem pasu ali zelo suhih tropih. Te rastline razvijejo glavno korenino. Glavno steblo se razrašča v stranske poganjke, ki so olistani z zimzelenimi listi. Primer take rastline je skorjasti kamnokreč.
- Hemikriptofiti so ozimna žita in zelnate trajnice.
- Kriptofiti ali geofiti so zelnate trajnice, katerim na koncu vsake vegetacijske periode odmrejo nadzemni organi. Na podzemnih organih tvorijo obnovitvene popke, ki prezimijo pod zemljo. Naslednje leto popki poženejo s pomočjo rezervnih snovi, ki so v korenih, gomoljih ali čebulah.<sup>3</sup>

## Okrasne trajnice po času cvetenja

Spomladi in zgodaj poleti cvetoče nižje trajnice ( primerne za skalnjake in gredice)

To so:

- Skalni grobeljnik
- Gorski grobeljnik
- Avbrecija
- Zvončnica
- Nageljček
- Planika
- Kamnokreč
- Pečnik
- Peščenska
- Iglasta plamenka
- Repnjak
- Vedno zeleni grenik
- Bergenija
- Teloh
- Alpska astra

## Spomladi in zgodaj poleti cvetoče srednje visoke in višje trajnice:

- Orlica
- Iskrivka, ognjeni dež
- Srčki
- Beli srčki
- Potonika

## Poleti cvetoče nižje trajnice:

- Mizurski svetlin
- Planika
- Portenšlagova zvončica<sup>4</sup>

---

<sup>3</sup> <https://sl.wikipedia.org/wiki/Trajnica>

<sup>4</sup> <http://www.kalia.si/trajnice-za-vsak-okrasni-vrt/>



# DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

## Poleti cvetoče srednje visoke trajnice:

- Plahtica
- Krobčičasta zvončica
- Gajlardija, Tribarvnica
- Velikocvetna vrtna ivanjščica
- Liatris
- Mačja meta
- Lepe očke
- Grmasti ostrožnik
- Baklasta lilija
- Maslenica
- Latnata oz.grozdasta plamenka
- Garva

## Poleti cvetoče visoke trajnice:

- Osladasti rman
- Rman
- Naprstec
- Ameriški slamnik
- Beli ameriški slamnik
- Sadrenka
- Jetičnik
- Ostrožnik

## Jeseni cvetoče srednje visoke in visoke trajnice:

- Jesenske astre
- Krizantema
- Jesenska anemona
- Svetilka
- Gavra<sup>5</sup>



Slika 1: Ostrožnik <sup>6</sup>

<sup>5</sup> <http://www.kalia.si/trajnice-za-vsak-okrasni-vrt/>

<sup>6</sup> <https://mojalbum.com/miram/cvetje/ostroznik/19895859>



# DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci



Slika 2: Ameriški slamnik<sup>7</sup>

## Trajnice za senčna ali polsenčna rastišča:

- Debelačka
- Kamnokreč
- Plahtica
- Zimzelen
- Skrečnik
- Vrtna kresnica
- Šmarnica
- Divjakovec
- Krvomočnica
- Srčki
- Teloh
- Hosta, funkcija
- Houtvinija

## Trajnice za sušna rastišča

Imajo sposobnost, da uspevajo na neposreden soncu z minimalno količino vode in hranljivih snovi. Mnoge izmed njih imajo mesnate liste, v katerih je zaloga vode. Trajnice za sušna rastišča so:

- Homulice
- Delosperma
- Naskalni mleček
- Netresk, ušesnik<sup>8</sup>

---

<sup>7</sup> <http://www.biljni-preparati.com/preparati/ehinacea-echinacea-purpurea-l/>

<sup>8</sup> <http://www.kalia.si/trajnice-za-vsak-okrasni-vrt/>



Slika 3: Šmarnica<sup>9</sup>

## Trajnice za skalnjake in alpineture

Če želimo na svojem vrtu alpinetum, ustvarimo skalnati prostor z rastlinami, ki naravno uspevajo v Alpskem svetu, zato ob ureditvi alpinetura posnemamo naravne alpske motive. Na skalnjak zraven alpskih rastlin posadimo tudi rastline, ki sicer ne rastejo v Alpah, a so skladne z gorskimi motivi. Na skalnjake in alpinetume sodijo skromnejše rastline, ki jih tako kot vse ostale trajnice sadimo v skupine. To so:

- Planika
- Grobeljnik
- Lepi jeglič, avrikelj
- Pečnik
- Peščenska
- Nageljček
- Majnica
- Gorski glavinec
- Naprstec
- Netresk
- Jetrno zdravje
- Pogačica
- Kochov svišč

## Okrasne trave

Okrasne trave so vse pogosteje sajene trajnice, ki so zlasti strukturni element in predstavljajo tako v okrasnem vrtu kot tudi v okrasnih celoletni okras ter so pomembno dopolnilo cvetočim rastlinam v vrtu.

- Bilnica
- Buchananov šaš
- Japonski šaš

<sup>9</sup> <http://solska-veterinarska-ambulanta.si/2017/12/11/mackam-strupene-rastline/>



# DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci

- Japonska perjenka
- Miskant
- Imperata

Z okrasnimi trajnicami je resda nekoliko več dela, saj jih je treba občasno presajati in v sezoni cvetenja redno odstranjevati odcvetele cvetove, da se pospeši nastavek novih cvetov. In če dodamo še nekaj sezonskih rastlin (enoletnice, dvoletnice) ter čebulnic in gomoljnic, bomo imeli ob posrečenih kombinacijah na svojem okrasnem vrtu ali koticu veliko veselja vse leto. Ob sajenju trajnic lahko upoštevamo tudi barvno skladnost posajenih cvetočih rastlin in kombiniramo sorte, ki cvetijo v vseh letnih časih, da bomo imeli v vrtu vse leto cvetoče rastline. Da s trajnicami dosežemo zelene učinke, jih povečini sadimo v skupine po več trajnic skupaj.<sup>10</sup>

## Oskrba trajnic

Glavno opravilo je čiščenje odmrlih delov, ki ga opravimo konec jeseni ali na začetku pomladi. Tako rekoč vse rastline porežemo skoraj do tal, izjema so nekatere zimzelene trajnice, ki jih le očistimo odmrlih listov ali poganjkov. Če se ne moremo upreti visokim trajnicam, ki v vetrovnih dneh niso dovolj stabilne, jih postavimo oporo. Pri nekaterih vrstah z odstranjevanjem odcvetelih cvetov podaljšamo obdobje cvetenja, ta ukrep pa seveda ni nujen.<sup>11</sup>



Slika 4: Potonika<sup>12</sup>

## Vloga v vrtu

Če drevesa in grmovnice v vrtu predstavljajo ogrodje, so trajnice barva, oblike in življenje tega zelenega platna. Gre za zelo dinamično skupino, ki omenjeno življenjskost vnašajo s svojo spremenljivostjo. Od mladih, pogosto drugače oblikovanih ali obarvanih poganjkov spomladi, do cvetenja v vseh letnih časih, prijetnega vonja, zvoka šelestečih listov do gibanja v vetru in zimskih ledenih čipk na socvetjih. Vse to prinašajo trajnice.<sup>13</sup>

<sup>10</sup> <http://www.kalia.si/trajnice-za-vsak-okrasni-vrt/>

<sup>11</sup> <http://www.deloindom.si/trajnice/trajnice-za-zacetnike-rastline-za-trajnostno-naravnane-vrtove>

<sup>12</sup> <http://www.kalia.si/trajnice-za-vsak-okrasni-vrt/>

<sup>13</sup> <http://vrtoljubec.si/old2/o-trajnicah.html>



# DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Lipovci 160, 9231 Beltinci



Slika 5: Vrtne trajnice - Pečnik<sup>14</sup>

**Katja Marič, ekon.**

---

<sup>14</sup> <http://clanki.kupimprodam.si/vrtne-trajnice-tudi-za-primorje/>